

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Alko je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2:50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
. dvakrat . . . 14
. trikrat . . . 12
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka »Učiteljskega
Tovariša« izide dne 4. maja 1917.

Beseda o učiteljskem naraščanju.

Mnogo učiteljskihnikov je bilo vpo-
klicanih k vojakom, preden so dovršili
svoje študije. Jako važno je vprašanje,
kako naj se ti mladi tovariši, ko se vrnejo
z bojnega polja, vpelejo v šolsko službo,
da bodo mogli uspešno vršiti svoje zva-
nje. Mnogo učiteljskihnikov je napravilo
po dovršenem 3. letniku ali ko so obisko-
vali par mesecev 4. letnik vojno maturo.
Hospitirali so sicer na zavodu ali prakti-
čnih vaj, praktičnih nastopov niso imeli;
izostal je tudi pouk v specialni metodiki.
Njih strokovna izobrazba je popolnoma
nezadostna. V vojnem hrušču in trušču
se mnogo pozabi. Marsikateri vestni uči-
teljskišnik, ki je bil na zavodu zavzet za
svoj poklic in je kazal, da bo kedaj iz-
vrsten vzgojitelj in učitelj, se ne bo vrnil
več k učiteljstvu, boječ se, da bi mu ne
spodletelo zaradi nezadostne strokovne
izobrazbe, temveč se bo posvetil vojaš-
kemu stanu ali si izvolil kako drugo stro-
ko. Pač se čuje večkrat: Ne branite mla-
dim učiteljem, ako hočejo zamenjati vo-
jaško suktnjo z učiteljskim jopičem, ker
bodo imeli v vojaškem stanu lepše in
brezskrbnejše življenje. Vse to je res!
Toda pomisliti moramo, da je učiteljski
stan najlepši in najvažnejši stan, ker uči-
telj vzgojuje mladino, najdražji zaklad in
up narodov. Zato kličemo mladim vpo-
klicanim učiteljem, ki imajo veselje do
učiteljskega stanu: Ostanite v naših vr-
stah! Saj tudi v te posije prejalislej žarko
solnce lepših bodočih dni! Merodajni kro-
gi pa morajo skrbeti, da se izpopolni po-
manjkljiva strokovna izobrazba takih
mladih učiteljev. Prirede naj se po vojni
za mlade učitelje-vojake na državne
stroške daljši tečaj na sedežih učiteljskih,
kjer naj se pod vodstvom praktičnih uči-
teljev in profesorjev vpelejuje v šolsko
prakso. Deželna šolska oblast naj potem

namesti te učitelje na večrazrednih šo-
lah, kjer delujejo praktični učitelji in ne
na enorazrednicah, kjer so prepuščeni
samim sebi.

Vzgoja mladine in ljudskošolski pouk
silno trpi v tej dolgotrajni vojni. Mnogo
šol ima jako pomanjkljiv pouk. Ker so
bili učitelji ljudskih šol raznih kategorij
mobilizirani, jih večinoma nadomeščajo
mlade, neizkušene učiteljice. Učiteljice
novinke poučujejo in vodijo enorazred-
nice, učiteljice poučujejo na osemrazred-
nih deških ljudskih šolah. Poznamo osem-
razredno deško ljudsko šolo z več vspo-
rednimi razredi, kjer poučuje mladi za-
časni voditelj in vpokojen nadučitelj be-
gunec, sicer same učiteljice. Praktično
izkušeni in več učitelj je včasih težko
kos 14, 15 letnim razposajenim dečkom,
kaj pa mlada, neizkušena učiteljica? Tudi
na enorazredno ljudsko šolo ne spada
učiteljica. Ne glede na vzgojo in pouk iz-
ročene ji šolske mladine je mlada uči-
teljica, polna živahnosti, veselja in radosti
ter vajena družabnega življenja pa zako-
pana v kaki zapuščenih gorski vasi najne-
srečnejše bitje pod božjim solncem. Vse
to se mora popraviti po vojni. Učiteljice
naj poučujejo na deških šolah, deške in
mešane ljudske šole naj se prepuste
moškim učiteljskim močem! Za ženska
ročna dela na mešanih šolah naj se na-
meščajo posebne učiteljice za ženska
ročna dela.

Nastane vprašanje, kje naj dobimo za
tako prenosno toliko moških učiteljskih
moči? Ze pred vojni je bilo veliko po-
manjkanje, po vojni bo to še občutnejše.
Skrbeti bo treba za čvrst moški učiteljski
naraščaj. V prvi vrsti je treba, da dr-
žava ali dežela pošteno uredi učiteljske
plače. Kdor le more drugam, ne gre danes
na učiteljske, ker ve, da v učiteljskem
stanu prvih 10 službenih let ne zasluži
mesečno toliko, kolikor velja danes par
čevljev. Ako bo učiteljstvo dostojno pla-
čano, potem smemo zahtevati preosnovo
učiteljskih v tem smislu, kakor je naša
stara zahteva, namreč da se na uči-
teljske sprejme kandidat, če dovrši z
dobrim uspehom najmanj 4 razrede kake

srednje šole ali 4 razredno meščansko
šolo. Vzgoja na učiteljski naj se v svrhu
razširjenja pedagoško-znanstvene in pe-
dagoško-strokovne izobrazbe razširi na
6 let navzgor, navzdol naj se odpravijo
vsi pripravljalni tečaji; omogoči naj se
učiteljstvu nadaljevanje strokovnih študij
na vseučilišču, ki naj bo pa obvezno za
meščanskošolsko učiteljstvo. Le tem po-
tom bomo dobili učiteljski naraščaj, ki bo
kos svojim bodočim velikim nalogam,
naraščaj, ki bo v čast in ponos učiteljske-
mu stanu, v srečo narodu in v blaginjo
splošnosti. Če se preosnuje učiteljska vz-
goja in izobrazba v tem smislu, ne bomo
več čuli od staršev malopridnih sinov
učiteljski stan omalovažujočih besed: Ker
neče moj sin nikjer dobro storiti, ga vpi-
šem na učiteljske v pripravljalni tečaj.
Tu se v resnici zbirajo večkrat elementi
dvomljive vrednosti. Dostojnost našega
stanu zahteva, da se naredi konec takim
razmeram! D.

Vojna.

CESAR NA SOŠKI FRONTI IN V
TRSTU.

Korespondenčni urad javlja dne 10.
t. m.: Cesar je v spremstvu šefa general-
nega štaba pl. Arza obiskal soško fronto
in Trst. Junaški branitelji proti Italiji bo-
do videli v dejstvu, da jih je cesar, odkar
je zasedel prestol, že drugič obiskal,
posebno pripoznanje njihovega, obču-
dovanje vsega sveta vzbujajočega de-
lovanja. Trst pa, ki ga je cesar
nenapovedano in nepričakovano ob-
iskal, bo v tem obisku spoznal zagoto-
vilo, da mu pod varstvom in dejanski
podpori vladarja v cvete blagoslova pol-
na prihodnost. Cesar je prišel v terek
zgodaj zjutraj v Postojno, kjer sta ga
sprejela armadni zapovednik pl. Boroe-
vič in kranjski deželni predsednik grof
Attems. Po daljšem razgovoru o vojaš-
kem položaju se je cesar s svojim spre-
mstvom in z armadnim zapovednikom od-
peljal na Opčine. Armada je to pokrajino

popolnoma premenila in jo obdelala. Ve-
lik vodovod preskrbuje vojaštvo prve li-
nije na celi fronti z vodo. Ta vodovod je
eden elementov naših zmag nad Cador-
novimi armadami. Tudi bivališča za vo-
jake in delavce itd. so nastala šele med
vojno. Cesar je z občudovanjem priznal
vse te naprave. Na potu na Opčino je ce-
sar razdelil mnogo odlikovanj in še po-
sebnost lepo odlikovanim izrekel svojo ce-
sarsko zahvalo. Med dekoriranci je po-
sebnost pozornost vzbudil oficirski namest-
nik nekega strelskega polka, ki mu krase
prsa: bronasta, mala srebrna, velika sre-
brna in dvakrat podeljena zlata hra-
brostna svetinja. Ta podčastnik je bil
vedno eden najvrlejših. Na soški fronti je
njegovo ime daleč naokrog znano. Ne-
šetokrat je iz lastne inicijative vdrl v
sovražne vrste, ubijal in razširjal strah,
razdril nasprotnikove obrambne naprave
in pripeljal ujetnike. Cesar mu je dal roko
in mu prisrčno mignil, ko je pri defiliranju
mimo prišel. Večina oficirjev in vojakov
imela je na čepicah krvavordeče našitke,
ki izpričujejo, kolikokrat je bil že kdo
ranjen. Armadni poveljnik je povedal o
oficirju, ki je bil že nad stokrat ranjen.
Cesar je obiskal tudi Trst, kjer je bil
navdušeno sprejet in se je potem peljal
na Prosek ter odtod v Vipavsko dolino,
čez Sedlo, Lokve v Čepovansko dolino
ter potem v Postojno, odkoder se je po-
noči odpeljal v Laksenburg.

RUSKI PORAZ OB STOHUDU.

Naše armade so osvojile v začetku
t. m. mostišče Tobol pri Stohodu. Ob tem
občutnem porazu so ujele naše čete 9500
mož, zaplenile 15 topov in do 150 strojnih
pušk in metalcev min in mnogo drugega
vojnega blaga.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Na zapadnem bojišču se bijeta sedaj
dve bitki: ena na prostoru med La Bas-
see in Croisillesom — severno in južno
Arrasa, druga na prostoru med Soisson-
som in okolišem Riponto — zahodno in

LISTEK

To in ono izza preteklih dni.

XII.

Pravijo, da je pamet boljša ko žamet.
Dober prijatelj pa je zaklad, ki odvaga
kupe zlata. A kot se zlato preizkusi v
ognju, tako se pravega prijatelja spozna
v — sili.

Mnogo imam znancev ter dosti po-
znam mi prijaznih ljudi, a prijatelja imam
le — dva. O njih sem prepričan, da zaslu-
žita to ime. Nju bodem imel v spominu,
dok živim.

Z enim teh prijateljev že nad 30 let
ne občujem osebno več. Prevelika raz-
dalja naju loči. A duševna vez naju vedno
spaja. Parkrat v letu se pogovoriva vsaj
pismeno. Še vedno tista ljubav tli do pr-
vega mi tega prijatelja v osrčju mojem
ter bode živo tlela še do konca mojih
dni . . .

Drugi prijatelj moj pa je prav v obli-
žju mojem. Z njim sem v živahnem oseb-
nem občestvu. On ve za vse tajnosti
moje, a jaz za njegove. Koliko to velja!

Učitelj brez pravega prijatelja je prav-
cata reva. Ze poklic njegov je tak, da
često rabi tolažbe, uteha, razvedrila in
podpore. — Slučaj v življenju vzročuje
mnogokaj, a ima tudi ob iskanju, odnosno
ob najdbi prijateljstva, svoj pomen.

Bilo je pred več ko dvajsetimi leti ob
nekem zboru naše »Zaveze«. Tačas sva
se vzpoznala, jaz in drugi prijatelj moj.
Srci ste se nama hitro ogreli. Zelela in
hrepnela sva po času, ko bi nama bilo
možno skupno delovati na tistem kraju.
In res je došel ta čas čez nekaj let! . . .
Ni naju doslej še kaj razdvojilo. V vedni
slogi živiva in delava. Mnogokaj sva
pretrpela zlega, a v medsebojni vztraj-
nosti sva dobojevala najtežje! Pa tudi pri-
jetnih doživljajev nama ni primanjkovalo.
To pa naju je spet le še ojačilo za nadaljni
življenski boj. Pa ob strani prijatelja
je boj vsak — lahak. Ljubezen premore
tudi — najhuje! —

Zato pa, sodrug moj mladi, poišči si
— prijatelja! Njega se potem odkleni z vse-
mi silami svojimi! Z njim delaj, trpi, se
veseli in bojuj! A glej, da se ne varaš!
Opreden bodi, predno se zaupno vdaš! A
ko najdeš, cesar si zaželel, potem pa urno
po njem!

Da ste mi vrlo zdravi!

Slamoštev.

Andrej Rape — Mladini.

Pisanice.

Društvo za zgradbo Učiteljskega
konvikta v Ljubljani je izdalo in založilo
VI. zvezek Rapetovih zbranih spisov.
Lepo knjižico krasi 6 slik. Naroča se v
Učiteljski tiskarni in velja 1 K.

Zopet nova mladinska knjiga. Mnogo
knjižic je že izdalo in založilo »Društvo
za zgradbo učit. konvikta«. Koliko jih je
pa prijazno sprejela naša kritika? Koliko
je zares dobrih? Radi priznavamo, da
prihaja mnoga manj vrednega blaga na
književni trg, resnica je pa tudi, da je pri
nas kritika mladinskih spisov čisto eno-
stranska, malenkostna. Kar čez noč ne
morejo pisatelji premeniti svojih dose-
danjih manir, ki jih je javnost donedavna
celo hvalila. Kdo se ozira na mladinsko
literaturo drugih narodov ne samo sedaj
ob vojni, marveč tudi prej! Kako malo-
vredne stvari objavljajo nemški listi te
stroke in kako pridno molči pri nas tista
kritika, ko je treba pohvaliti dobro mla-
dinsko knjigo, osrčiti pisatelja, da ne o-
maga, marveč dobi pogum, razmahne pe-
roti ter se dviga više in više. Tako je bilo
pred vojno, tako je med vojno. Kako bo
po vojni, ni težko uganiti.

Vsak bo hvalil izdelke pristašev last-
ne politične stranke in strančice ter gra-
gal, uničeval nasprotnikove mladinske
publikacije, če so še boljše samo zato, ker
jih je spisal politični nasprotnik. Tako
bomo stali kot Lot in Abraham na levi in
desni strani Jordana — vsak s svojo
gorjačo.

Uredništva mladinskih glasil tožijo o
praznih miznicah in trde, da morajo pri-
občevati plodove take in tiste smeri, ka-
kor se jih jim pošlje. Dobrih delavcev je
vedno manj. Mlajši si nič prav ne upajo
na dan. Kdo se bo postavil v zasmeh, da
mu bodo očitali — tiskarske pogreške.

Tovariš Andrej Rape ni med tistimi,
ki bi ga oplašilo tako ravnanje. Zvezek
za zvezkom njegovih del roma med svet.
On deluje nadalje na tistem, vstrajno. Zato
so njegove pesmi zares pesmi, spisi za
mladino zares tvarina, ki jo lahko pripo-
ročamo vsakomur. Vzemi, čitaj! Kar ti ne
ugaja, karaj in povej, kako meniš, da bi
bilo bolje, brez ironije, brez zafrkacije.
Taka kritika bo zidala in ne podirala.

V VI. zvezku Rapetovih pesmi ne
najdem nobene, ki bi ji bilo treba želeti
boljšega mojstra. V obliki se ne spuščam,
ker je tudi pesni glavno vsebina.

Vsebinska VI. zvezka je na 96 straneh
razdeljena v VII oddelkov. 6 pesmic je
ilustriranih z že znanimi podobnicami.